

Remissvar

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

2024-04-11

FI dnr 24–2750
(Anges alltid vid svar)

Promemorian Avtrappat ränteavdrag för vissa lån

Ert dnr: Fi2024/00174

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) tillstyrker promemorians förslag att minska avdragsrätten för vissa lån. Det skulle minska risken för att enskilda hushåll blir överskuldssatta. FI anser dock att regeringen, för att minska effekten för dem som har utestående lån, bör överväga en längre avtrappningsperiod alternativt att enbart slopa avdragsrätten för lån som tas efter att det att förslaget trätt i kraft eller en kombination därav. I annat fall riskerar fler redan högt skuldsatta hushåll att få betalningsproblem.

FI:s synpunkter

Allmänt om ränteavdrag

FI har till uppgift att, bland annat, arbeta för ett stabilt finansiellt system och för att skyddet för konsumenter på de finansiella marknaderna ska vara högt. De synpunkter som FI ger på förslagen i den remitterade promemorian utgår från dessa uppgifter.

Möjligheten till ränteavdrag innebär att låntagarnas lånekostnader efter ränteavdrag blir lägre än ränteutgiften. Allt annat lika innebär det att hushåll

kan låna mer för samma kostnad och att skulderna därmed ökar. Högre skulder innebär ökade risker för såväl den enskilde som för samhällsekonomin i stort. FI har i uppgift att vidta åtgärder för att motverka finansiella obalanser i syfte att stabilisera kreditmarknaden. Lägre avdragsrätt minskar risken för att finansiella obalanser byggs upp och minskar, allt annat lika, behovet av kompenserande åtgärder från FI.

FI ser generellt fördelar med ett sänkt ränteavdrag oavsett vilket objekt som används som säkerhet för lånet. När det gäller lån med säkerhet i bostad är vår ståndpunkt motiverad av att minska hoten mot den finansiella stabiliteten i Sverige. När det gäller lån med andra säkerheter och blancolån är vår ståndpunkt i stället främst motiverad utifrån en strävan att minska risken för överskuldsättning hos hushåll.

I den remitterade promemorian föreslås att avdrag enbart ska få göras för de ränteutgifter som är hänförliga till lån mot säkerhet i bostad, båt eller fordon. Däremot slopas möjligheten till ränteavdrag för övriga lån inklusive så kallade blancolån. FI välkomnar förslaget som ett led i arbetet för ett stärkt skydd mot överskuldsättning.

Blancolån

Mot bakgrund av FI:s konsumentskyddande uppdrag har vi sedan ett antal år tillbaka analyserat blancolån i Sverige inom ramen för såväl rapporter om konsumtionslån som inom ramen för FI:s årliga konsumentskyddsrapporter.¹ En risk på övergripande nivå som FI kunnat se är att konsumenter får krediter som de inte har förutsättningar att betala tillbaka, vilket i förlängningen kan leda till överskuldsättning. Detta är i FI:s mening en av de främsta riskerna för konsumenter på finansmarknaden.

Förslagen i den remitterade promemorian kommer att göra det dyrare att ha blancolån vilket i sin tur kan påverka konsumenter att välja bort de dyrare lånen och därmed minska risken för överskuldsättning. Mot den bakgrunden tillstyrker FI slopad avdragsrätt för dessa typer av lån. Eftersom blancolån kan, som vi har beskrivit ovan, medföra negativa konsekvenser i form av överskuldsättning anser FI att det inte finns anledning för staten att genom ränteavdrag subventionera sådana lån.

¹ Se exempelvis rapporten Svenska konsumtionslån (FI dnr 22–32666) och Konsumentskyddsrapporten för år 2022 (21–33605) som särskilt fokuserade på frågor om osund kreditgivning.

Förslagets konsekvenser

Det remitterade förslaget kommer att medföra att räntekostnaden för blacolån samt för lån med säkerhet i värdepapper ökar.

I den remitterade promemorian föreslår regeringen övergångsbestämmelser som innebär att ränteavdragen för blacolån ska trappas av på två år. För beskattningsåret 2025 ska avdrag få ske med 50 procent och redan för beskattningsåret 2026 ska låntagare inte längre få dra av ränteutgifter för blacolån. Detta innebär att den som redan har ett blacolån och som saknar möjlighet att lägga om lånet och använda en bostad, båt eller fordon som säkerhet kommer att få en högre räntekostnad för ett lån som hen har tagit före det att det remitterade förslaget blev känt. Enligt FI:s uppgifter saknar endast omkring en tiondel av konsumenterna med blacolån en bostad att använda som säkerhet för lånet.²

För den enskilde låntagaren kan räntekostnaderna för en befintlig kredit komma att öka betydligt, vilket kan försvåra läget ytterligare för redan högt skuldsatta hushåll. Ett slopat ränteavdrag enligt regeringens förslag innebär att flera konsumenter med blacolån får underskott i sitt kassaflöde.³

I förlängningen kan det, enligt FI:s beräkningar, leda till att omkring 30 procent fler låntagare med blacolån får skulder hos Kronofogden. FI anser därför att regeringen bör överväga att antingen förlänga avtrappningsperioden alternativt att enbart slopa avdragsrätten för nya lån som tas efter det att det remitterade förslaget trätt i kraft eller en kombination därav.

FINANSINSPEKTIONEN

Daniel Barr
Generaldirektör

Aron Verständig
Rådgivare

² Detta gäller för de konsumenter som har möjlighet att göra ett ränteavdrag på minst 200 kronor.

³ Vissa låntagare begär inte skattejämkning. För dessa kommer slopat ränteavdrag inte att påverka månadsbetalningarna. Däremot kan den uteblivna skatteåterbäringen påverka deras ekonomi.

I detta ärende har generaldirektör Daniel Barr beslutat. Rådgivaren Aron Verständig har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf. chefsekonomen Thomas Nielsen och rådgivaren Michael Andersson deltagit.